

Gezonde schoolpleinen

Om kinderen gezonde en fitte volwassenen te laten worden, is het van belang hen op jonge leeftijd voldoende kansen te bieden voor sport en spel. Vrijwel alle kinderen brengen in hun jeugd relatief veel tijd door op schoolpleinen en juist daar valt nog veel gezondheidswinst te behalen. In dit dossier wordt beschreven welke factoren een schoolplein tot een gezond schoolplein maken. Wat de gezondheidswinst van een gezond schoolplein is en hoe men een gezond schoolplein realiseert, zowel in het primair onderwijs (po) als in het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Dit dossier is voor professionals en vrijwilligers die werkzaam zijn bij gemeenten, scholen en wijkorganisaties.

Dit dossier bestaat uit:

- achtergronden
- praktijkvoorbeelden
- onderzoeken
- richtlijnen,
- interventies en
- beleid.

Laatste bewerking: 3 augustus 2015

Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB)

Achtergrond

Het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) pleit ervoor schoolpleinen zo in te richten dat ze kinderen en jongeren uitdagen om te bewegen en ingezet kunnen worden als oplossing tegen beweegarmoede onder de jeugd. Hier vindt u een overzicht van de feiten en cijfers over de huidige stand van zaken rond schoolpleinen en beweegarmoede.

55% van de kinderen in de leeftijd van 4-11 jaar en 62% van de jongeren van 12-17 jaar beweegt onvoldoende en haalt de combinorm niet. Dat betekent dat zij niet voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen en ook niet aan de Fitnorm (Hoeymans e.a., 2010).

Het is dus van belang dat kinderen uitgedaagd worden om meer te bewegen. Uit onderzoek weten we dat beweegvriendelijke, groene publieke ruimtes, waaronder openbaar toegankelijke schoolpleinen, daartoe een belangrijke bijdrage kunnen leveren (Vries e.a., 2005). Mede omdat de Nederlandse jeugd relatief veel tijd doorbrengt op het schoolplein.

Uit onderzoek van Jantje Beton uit 2011 (Spelen op het schoolplein : een inventarisatie naar de stand van zaken op Nederlandse schoolpleinen) blijkt dat buitenspelen belangrijk is voor de sociale, cognitieve en motorische ontwikkeling van kinderen. Buitenspelen is een belangrijke vorm van bewegen en draagt hiermee bij aan het tegengaan van overgewicht. Onlangs is er een update gemaakt van de stand van zaken rondom schoolpleinen.

Leerlingen in het primair onderwijs hebben gemiddeld 75 minuten pauze per dag; vijftien minuten in de ochtend en ruim een uur tussen de middag (Stuij e.a., 2011).

Uit onderzoeken naar de verschillende gezonde schoolpleinen (Bakker e.a., 2008 / Maas e.a., 2013) blijkt dat een gezond schoolplein de bewegingsarmoede tegengaat, de concentratie en het welbevinden van de leerlingen verbetert en dat er minder ruzies ontstaan. Bovendien heeft een beweegvriendelijk, gezond schoolplein een positieve invloed op de gezondheid van de leerlingen. Door het plein open te stellen na schooltijd heeft het ook een positieve invloed op de buurt. Jongere en oudere buurtgenoten kunnen er samenkomen en bewegen. Een goede oplossing voor buurten waar weinig speelruimte aanwezig is.

Ga naar:

- [Schoolplein als oplossing voor beweegarmoede](#)
- [Inrichting van het schoolplein](#)
- [Hardware en software](#)
- [Feiten en cijfers](#) (hoeveel schoolpleinen, speeltijd, inrichting)

Schoolplein als oplossing voor beweegarmoede

Het is van belang dat kinderen uitgedaagd worden om meer te bewegen. Uit onderzoek weten we dat beweegvriendelijke, groene publieke ruimtes, waaronder openbaar toegankelijke schoolpleinen, daartoe een belangrijke bijdrage kunnen leveren (Vries e.a., 2005). Mede omdat de Nederlandse basisschooljeugd met 5,5 uur pauze in de week relatief veel tijd doorbrengt op het schoolplein (Nijha ex

pertisecentrum, 2012).

Quote:

“We merken heel duidelijk dat de kinderen heel anders spelen, er is veel meer variatie. Die variatie is zeker belangrijk naarmate kinderen langere tijd in en om de school verblijven. De kinderen hebben op ons groene schoolplein meer te kiezen, bij de waterpomp met modder spelen en dijkes bouwen, op de heuvel spelen, in de bosjes verstoppertje of even rustig op een bankje zitten. Er is veel minder ruzie, de kinderen werken en spelen veel meer samen. Het pesten is ook enorm afgenomen.” - Marjan Deurlo, ouder Vrije School Valentijn, Harderwijk

(Bron: www.gezondeschoolpleinen.nl/)

Inrichting van het schoolplein

Onderzoek van Nijha ([Nijha expertisecentrum, 2012](http://Nijhaexpertisecentrum,2012)) toont aan dat er op de helft van de Nederlandse schoolpleinen (51,9%) onvoldoende aanbod is voor sport- en spelactiviteiten. Dit betekent dat 1 op de 2 pleinen onvoldoende is ingericht om activiteiten te kunnen ontplooien.

Uit de praktijk blijkt dat de jeugd een schoolplein met alleen natuurlijke elementen of een schoolplein met sport- en speeltoestellen in combinatie met groene elementen het hoogst waardeert. Deze scholen kampen in mindere mate met een beweegproblematiek.

Quote:

“Hier in de wijk zijn geen sportverenigingen en er zijn weinig mogelijkheden om buiten op straat te sporten. Aangezien kinderen tegenwoordig onvoldoende bewegen, was dat voor ons een belangrijk argument om over te gaan op een groen schoolplein met sportaccenten. In de praktijk blijkt nu dat vooral de groene elementen op het plein uitdagen om meer te bewegen. Er is veel meer variatie in hun omgeving en er wordt volop geklommen op de klimrots. Het speelgedrag is echt positief veranderd.” Sonja Deutz, directeur KBS De Provenier, Rotterdam.

(Bron: www.gezondeschoolpleinen.nl)

Hardware en software

Naast de fysieke inrichting van een schoolplein met speeltoestellen, doeltjes, moestuintjes en bankjes, ook wel de hardware genoemd, is ook de software belangrijk. Welke spelregels gelden er? Hoe wordt het plein onderhouden? Welke activiteiten worden er op het plein ontwikkeld en welke speelmaterialen zijn daarbij nodig? Voor het inrichten van een beweegvriendelijke omgeving, zoals een schoolplein heeft het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) het Model Beweeg Vriendelijke Omgeving (BVO) ontwikkeld. Dit model geeft de samenhang weer tussen de hardware, de software en de orgware. Waarbij het laatste gaat over de aandachtspunten, randvoorwaarden en procesaspecten.

Quote:

“Meer bewegen is beter voor lichaam en geest. Daar wilden we graag wat aan doen als school. Op de school ontstond het idee van een sport- en fitness tuin. En dit bleek een schot in de roos. Voorheen hingen alle leerlingen rond in de kantine. Tegenwoordig is iedereen buiten te vinden.” Wil Laval, directrice van het Helicon VMBO college, Kesteren

Feiten en cijfers

Hoeveelheid schoolpleinen

De meeste scholen in het basisonderwijs (85,5%) beschikken over één of twee schoolpleinen. Slechts 1,7% van de Nederlandse scholen binnen het basisonderwijs beschikt over vier of meer schoolpleinen. Binnen het speciaal onderwijs beschikt maar liefst 15,0% over ditzelfde aantal pleinen ([Nijha Expertisecentrum, 2012](#)).

Speeltijd onder schooltijd

Leerlingen in het primair onderwijs hebben gemiddeld 5,5 uur pauze per week. Hiermee zijn de pauzes verantwoordelijk voor bijna een derde van de totale tijd die kinderen per week aan beweegactiviteiten besteden. Toch dragen de pauzemomenten maar voor 20% bij aan de hoeveelheid lichamelijke activiteit van kinderen ([Stuij e.a., 2011](#)). Dit wil zeggen dat de pauzemomenten niet optimaal benut worden wanneer men kijkt naar lichamelijke activiteit ([Nijha Expertisecentrum, 2012](#)).

Inrichting schoolpleinen

- Op meer dan de helft van de Nederlandse schoolpleinen (51,9%) is onvoldoende aanbod voor sport- en spelactiviteiten ([Nijha Expertisecentrum, 2012](#)).
- Bijna de helft van de kinderen vinden hun schoolplein saai, maar liefst 43% van de kinderen geeft dit aan. Dit geldt nog sterker voor oudere kinderen van negen tot twaalf jaar (51%). Kinderen geven bovendien aan dat zij vaker op het schoolplein zouden spelen, als dit niet zo saai zou zijn (42%). ([Vonk, 2010](#))
- Daarnaast is het schoolplein voor 45% van de kinderen te klein ([Vonk, 2010](#)).
- In de modelverordening van de VNG staan regels voor de ruimte op schoolpleinen: de omvang van het plein is gebaseerd op het aantal leerlingen (3 m² per kind) met een maximum van 600 m² voor een school van meer dan 200 leerlingen. De gemiddelde Nederlandse school heeft 225 leerlingen. Dit is 2,6 m² schoolplein per kind ([Vonk, 2010](#)).

Praktijk

In dit praktijkgedeelte vindt u inspirerende voorbeelden, effectieve interventies, stappenplannen, richtlijnen, financieringsmogelijkheden en organisaties en netwerken die u kunnen helpen bij het realiseren van een gezond schoolplein. Of u nu kiest voor een groen schoolplein, een plein verdeeld in zones of een combinatie van beiden.

Ga naar:

- [Interventies](#)
- [Voorbeelden](#)
- [Richtlijnen en instrumenten](#)
- [Financiering](#)
- [Organisaties en netwerken](#)

Interventies

Er zijn drie erkende interventies op het gebied van gezonde schoolpleinen. Bekijk de website www.effectiefactief.nl voor meer informatie over interventies op het gebied van sport en bewegen.

Erkende interventies, goed beschreven

Zoneparc van Zoneparc Foundation Nederland

Zoneparc is een innovatief ingericht schoolplein voor het primair onderwijs, waarbij gebruik wordt gemaakt van drie verschillende zones. De game zone, de sport zone en de chill zone. Naast de fysieke herindeling van het schoolplein heeft deze [interventie](#) ook een 'zoneparctraining' voor de oudste leerlingen. Zij worden opgeleid tot 'zoneparchelden' en beheren het spelmateriaal en begeleiden de diverse activiteiten.

[Meer informatie over deze interventie.](#)

Beweeg Wijs

Beweeg Wijs bevordert de lichamelijke activiteit van kinderen van 2- 12 jaar in de kinderopvang, het reguliere en speciale basisonderwijs en de naschoolse opvang door de speel- en beweegmogelijkheden op het schoolplein te verbeteren. Er worden speelzones ingericht, voldoende speelmaterialen en spelletjes klaargezet, speelbegeleiders ingezet en kinderen uit groep 7/8 opgeleid tot junior coaches die dagelijks op het plein beschikbaar zijn.

[Meer informatie over deze aanpak.](#)

Erkende interventie, goede aanwijzingen voor effectiviteit

PLAYgrounds van Amsterdamse Academie Lichamelijke Opvoeding

De [interventie](#) PLAYgrounds heeft als doel 6-12 jarige kinderen te stimuleren elke dag minimaal vijftien minuten matig intensief lichamelijk actief te zijn op het schoolplein. Daartoe wordt het schoolplein fysiek aangepast en wordt actief gebruik ervan gestimuleerd door een hotspotsysteem, klassenkisten met materiaal, ondersteunende gymlessen, maandelijkse thema's waaraan lessen en materiaal gekoppeld worden, kijkwijzers en participatie van leerkrachten en [ouders](#).

[Meer informatie over deze aanpak.](#)

Andere aanpakken

SchoolSpeelPlein, Jantje Beton

Jantje Beton wil dat kinderen vrij buiten kunnen spelen in hun eigen buurt. Schoolpleinen kunnen daar een belangrijke speelfunctie in hebben. Maar vaak zijn deze na schooltijd niet toegankelijk of sluit de inrichting niet aan bij speelwensen van kinderen. Jantje Beton stimuleert daarom scholen en gemeenten om van de schoolpleinen echte SchoolSpeelPleinen te maken. Kinderen spelen een belangrijke rol bij het ontwerp en de realisatie ervan.

[Meer informatie over deze aanpak.](#)

Schoolplein 14, Johan Cruyff Foundation

Een Schoolplein14 is een ontmoetingsplek, waar thema's als respect voor elkaar, gezondheid, integratie, ontwikkeling en samen spelen centraal staan. Die thema's worden vormgegeven door de 14 regels van Johan Cruyff. Deze zijn terug te vinden op elk Schoolplein14.

[Meer informatie over deze aanpak.](#)

Johan Cruyff Courts, Johan Cruyff Foundation

Naast schoolplein 14 worden er door de Johan Cruyff Foundation Cruyff Courts aangelegd. Een Cruyff Court is een moderne invulling van het aloude trapveldje dat vroeger te vinden was in veel buurten en wijken, maar dat door de jaren heen vaak is opgeofferd voor verstedelijking en uitbreiding. Met de Cruyff Courts wordt de functie die dat oude trapveldje had, weer terug in de wijk gebracht. Een aantal van deze Cruyff Courts liggen dicht bij scholen en worden als schoolplein gebruikt.

[Meer informatie over deze aanpak.](#)

Krajicek Playground, Richard Krajicek Foundation

De playgrounds zijn de openbare sportpleintjes waar de Richard Krajicek Foundation haar naam aan verbindt. Elke playground heeft een eigen inrichting en afmeting. Dat komt omdat de buurtbewoners mede bepalen hoe de playground ingericht wordt en welke sporten je er kunt bedrijven. Daarbij is de grootte afhankelijk van de beschikbare ruimte die in de stad geboden wordt. De RKF adviseert om een playground te laten bestaan uit meerdere veldjes, zodat meerdere doelgroepen tegelijkertijd bediend kunnen worden. Playgrounds zijn de hardware van de RKF. Een aantal Krajicek Playgrounds liggen dichtbij scholen en worden als schoolplein gebruikt.

[Meer informatie over deze aanpak.](#)

Voorbeelden

Groene schoolpleinen Rotterdam

Het ministerie van Economische Zaken heeft Rotterdam de kans geboden om twaalf schoolpleinen in de zogenaamde krachtwijken groen in te richten. De [Rotterdamse norm voor buitenspelen](#) wordt niet overal gehaald. Daarnaast ontbreekt het aan natuur in de directe omgeving van de kinderen. Door de schoolpleinen groen in te richten creëert men meer groene buitenruimte en meer speelmogelijkheden.

Bekijk meer informatie in de brochure '[Groene Schoolpleinen](#)' van de gemeente Rotterdam.

Hieronder vindt u enkele voorbeelden van scholen met een gezond schoolplein. Meer voorbeelden kunt u vinden op www.jantjebeton.nl/.

- [Basisschool De Windroos in Deventer](#): Schoolplein met als thema Olympische Spelen.
- [Basisschool De Klokbeker in Ermelo](#): Schoolplein met groene elementen en een challenge parcours.
- [Basisschool De Kariboe in Heemskerk](#): Groen schoolplein met klimrots, vlindertuin en amfitheater voor buitenlessen.

- VMBO groen, Helicon in Kesteren: Schoolplein met een sport- en fitness tuin.

Richtlijnen en instrumenten

- Stappenplan succesvolle speelplek (TNO). In deze flyer van TNO staan negen stappen om te komen tot een succesvolle speelplek.
- Stappenplan Fonds 1818. Op de website www.groeneschoolpleinen.nl/ geeft Fonds 1818 informatie en een uitgebreid stappenplan voor het realiseren van een groen schoolplein.
- Factsheet groene schoolpleinen (Jantje Beton, 2013).
- Factsheet naar aanleiding van het onderzoek naar de effecten van groene schoolpleinen op basisschoolleerlingen (Maas e.a., 2013).
- De schoolpleindokter. Website van Stichting Speelruimte i.s.m. OBB Ingenieurs met een stappenplan, richtlijnen en handreikingen om het schoolplein aan te pakken.
- Reiswijzer Beweeg Vriendelijke Omgeving. Stappenplan van NISB om te komen tot een beweegvriendelijke omgeving.
- Groen schoolplein, Fonds 1818 en CREM. Fonds 1818 heeft een stappenplan ontwikkeld om scholen te laten zien hoe zij een groen schoolplein kunnen realiseren. Ervaringen van andere scholen, betrokken organisaties en de nodige vakliteratuur liggen ten grondslag aan deze opzet. Bekijk meer informatie over deze aanpak op www.groeneschoolpleinen.nl/.
- Er zijn diverse bureau's die scholen kunnen helpen in het inrichten van een uitdagend schoolplein. Zoals bijvoorbeeld [PleinPlan](#)

Ontwerpinstrumenten

- Succesvol ontwerpen van groene schoolpleinen. Eind 2013 zijn de definitieve onderzoeksresultaten bekend van een onderzoek naar de succes- en faalfactoren van een groen schoolplein (Maas e.a., 2013).
- Public Playground. Randvoorwaarden voor een goed speelplein (ook voor nieuwbouwprojecten). Public Playground is een onderzoek van Bekkering Adams architecten naar (school-)speelpleinen en de mogelijkheden om de openbare ruimte als ontmoetingsplaats nieuwe betekenis te geven. Het onderzoek geeft tien basisuitgangspunten en een matrix.

Financiering

De verantwoordelijkheid voor beheer, onderhoud, aansprakelijkheid en financiering van het schoolplein in het basisonderwijs ligt vanaf 1 januari 2015 bij de schoolbesturen. In het verleden werden hier afspraken over gemaakt tussen de school, gebruikers en gemeente. Nog steeds kunnen scholen door hun schoolplein na schooltijd openbaar te maken ook afspraken maken met de gemeente om mee te betalen aan de (her)inrichting van het schoolplein en/of beheer.

Landelijk

Van maart 2014 tot 3 juni 2014 kunt u via gezondeschool.nl een aanvraag indienen voor (financiële) ondersteuning bij het realiseren van een gezond schoolplein. Uit alle aanvragen worden 40 à 50 scholen gekozen die in de periode 2014-2016 een gezond schoolplein kunnen realiseren.

Regionaal

Fonds 1818 / www.groeneschoolpleinen.nl

Fonds 1818 is een vermogensfonds dat maatschappelijke projecten steunt in de regio Delft, Zoetermeer, Den Haag, Leiden, Duin- en Bollenstreek en tussenliggende gemeenten. Via www.groeneschoolpleinen.nl kunnen scholen een donatie aanvragen voor de aanleg van een groen schoolplein.

Jantje Beton

Bij [Jantje Beton](#) kan subsidie aangevraagd worden voor het aanpakken buitenspeelplekken. Voor scholen is er de Jantje Beton Loterij, waarbij de school de helft van de opbrengst mag houden.

Organisaties en netwerken

Stichting Springzaad

[Springzaad](#) is een kennisnetwerk voor mensen die meer ruimte willen scheppen voor natuur en kinderen. Zij werken aan een regionaal kennisnetwerk ter ondersteuning van scholen en gemeentes die groene schoolpleinen en speelpleinen willen realiseren.

Jantje Beton

Door middel van fondsenwerving steunt [Jantje Beton](#) kinderen die hun buurt leuker willen maken, zodat de kinderen beter en meer buiten kunnen spelen. Jantje Beton financiert verschillende buitenspeelplekken en schoolpleinen.

IVN

[Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid](#). IVN werkt aan een duurzame samenleving. Het idee is dat betrokkenheid bij de natuur, duurzaam handelen stimuleert. Daarom laten zij jong tot oud de natuur dichtbij beleven. Ze verbinden hen met groene initiatieven rond natuur en maatschappelijke thema's zoals voeding, gezondheid en energie.

Alterra/WUR

Onderzoeksinstituut [Alterra](#) draagt door deskundig en onafhankelijk onderzoek bij aan het realiseren van een kwalitatief hoogwaardige en duurzame groene leefomgeving.

VHG

[Branchevereniging voor hoveniers](#). Kennisbank voor het aanleggen van groene schoolpleinen.

KVLO

De [KVLO](#) is de belangenvereniging voor docenten lichamelijke opvoeding en combinatiefunctionarissen / buurtsportcoaches. De KVLO is de autoriteit en specialist op het gebied van bewegen en sport in en rondom de school. Zij wil kinderen goed leren bewegen en hen de basis geven voor een actieve en gezonde leefstijl, voor nu en voor later.

Gezonde School

De [Gezonde School](http://www.gezondeschool.nl/)-aanpak is een werkwijze voor scholen om planmatig en structureel met gezondheid aan de slag te gaan. Op www.gezondeschool.nl/ kunt u onder andere in aanmerking komen voor (financiële) ondersteuning bij het aanleggen van een gezond schoolplein.

PO-raad

De [PO-Raad](#) is de sectororganisatie voor het primair onderwijs (PO). De vereniging behartigt de gemeenschappelijke belangen van de schoolbesturen in het basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs.

VO-raad

De [VO-raad](#) is een vereniging van 334 schoolbesturen en ruim 600 scholen in het voortgezet onderwijs. Het doel van de VO-raad is om de onderwijskwaliteit te bevorderen en scholen te ondersteunen bij de ontwikkeling van het onderwijs voor 1 miljoen leerlingen. Daarbij werkt de VO-raad aan de speerpunten uit de VO-Investeringsagenda en de VO-Professionaliseringsagenda.

Landelijke netwerken in het onderwijs

Het stimuleren van sport en bewegen bij kinderen en jongeren via het onderwijs wordt door verschillende organisaties, samenwerkingsverbanden, ministeries en instituten omarmd en vormgegeven. Gezonde School, #Jeugdimpuls, Sport en Bewegen in de Buurt, Jongeren op Gezond Gewicht ...

Landelijke initiatieven op het gebied van onderwijs en sport en bewegen vindt u op www.nisb.nl/initiatieven_onderwijs.

Lokaal netwerk

“Ik wil een gezond schoolplein, hoe pak ik dat aan?”

De partijen waar je mee aan de slag gaat zijn:

- school: bestuur, directie, leerkrachten/docenten
- ouders: MR, OR
- leerlingen
- buurtbewoners, waaronder wijkorganisaties (kinderopvang, welzijn e.a.)
- gemeente: ambtenaar speelruimtebeleid, beheer, onderwijs

Stappenplan/tips:

- maak een projectplan; voor wie is het schoolplein, wat wil je met het schoolplein doen (welke activiteiten), is medegebruik door andere partijen een optie?, wat zijn de geschatte kosten, hoe ga je de financiering rond krijgen?
- betrek kinderen bij het maken van het ontwerp; eventueel onderdeel van de les laten zijn
- informeer bij ouders naar hun talenten en netwerk; wat kunnen zij betekenen?
- informeer bij ontwerp bureau's, zorg voor meer dan één offerte en vergelijk
- neem contact op met gemeente en andere mogelijke gebruikers (kinderopvangorganisatie, welzijnsorganisatie e.a.) voor mede investering in de aanleg of het beheer van het schoolplein
- denk aan crowdfunding: [Voor je Buurt](#) kan daarbij helpen
- organiseer een sponsorloop of fancy fair of veiling
- denk na over beheer, wie gaat wat doen als het schoolplein er ligt? Reserveer ook budget voor onderhoud

Praktijkvoorbeeld: in Almere heeft de afdeling Sport het voortouw genomen in het bij elkaar brengen van scholen die een beweegvriendelijk schoolplein willen. In een circuitmodel zijn vraag (directie en docenten van scholen basis- en voortgezet onderwijs) gekoppeld aan verschillende aanbieders op het gebied van financiering (crowdfunding: Voor je Buurt), uitdagend activiteitenaanbod (Beweegwijs, Schoolplein 14, Yalp, groene schoolpleinen) en beheer (Speelplan).

Beleid

De ministeries VWS en OCW werken samen met de gezondheidsinstituten aan het CGL- Programma Gezonde School. Onder de vlag Gezonde School versterken zij gezondheidsbevordering in het primair- (PO) en voortgezet onderwijs (VO) en het middelbaar beroepsonderwijs (MBO). Het programma Gezonde School wordt lokaal uitgevoerd door onder andere de GGD. Gezonde schoolpleinen maken onderdeel uit van het Gezonde School-programma.

Ga naar:

- [Rijksbeleid](#)
- [Lokaal beleid](#)
- [Internationaal beleid](#)

Rijksbeleid

Als gevolg van de decentralisatie van de wetgeving is het schoolplein uit de landelijke wet- en regelgeving verdwenen en overgeheveld naar de gemeenten. Het Ministerie van Onderwijs van het Rijk schrijft niet meer voor hoe groot een schoolplein moet zijn en wat er nodig is. Deze bevoegdheid is in zijn geheel naar de Gemeenten gegaan.

De toestellen op het schoolplein moeten wel voldoen aan de eisen van het [Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen](#). Bij het kopen van speeltoestellen moet de school bij de leverancier checken of zijn producten voldoen aan dit besluit en bij de plaatsing vragen om een certificaat.

Gezonde School

De ministeries VWS en OCW werken samen met de gezondheidsinstituten aan het CGL-Programma 'Gezonde School' en het bijbehorende Vignet Gezonde School. Hiermee ontstaat er een gebundelde aandacht voor kwaliteitsverbetering van programma, waaronder programma's voor een gezond schoolplein. Via www.gezondeschool.nl is informatie beschikbaar over een gezonde leefstijl voor de jeugd.

Rijksimpuls Gezonde Schoolpleinen

Tot 3 juni 2014 kunnen alle scholen uit het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs ondersteuning aanvragen via een open inschrijving op de website www.gezondeschool.nl/schoolpleinen.

Lokaal beleid

In de modelverordening van de VNG staan regels voor de ruimte op schoolpleinen. De omvang van het plein bij basisscholen is gebaseerd op het aantal leerlingen en gaat uit van 3 m² verharde speelruimte per

kind. Bij een school van meer dan 200 leerlingen kan worden volstaan met een oppervlakte van 600 m² schoolplein. Aangezien de Nederlandse basisschool gemiddeld 222 leerlingen heeft, komen de meeste kinderen er met gemiddeld 2,7 m² per kind bekaaid af.

Voor de voortgezet onderwijs scholen is er geen minimum eis voor de oppervlakte van de buitenruimte in de modelverordening opgenomen.

Speelruimtebeleid

Veel gemeenten hebben een speelruimtebeleid met daarin opgenomen het beleid ten aanzien van schoolpleinen en speelplaatsen. Een aantal beleidsnota's zijn te vinden in onze [bibliotheek](#).

GGD

De verschillende GGD'en dragen lokaal het Gezonde School'- programma uit. Samen met de gemeentes en scholen werken zij aan het gezondheidsbeleid in de school en de omgeving van de school.

Rotterdamse norm voor buitenspeelruimte

De Rotterdamse norm voor buitenspeelruimte omschrijft waar en hoe groot ruimtes voor buitenspelen in de woonomgeving dienen te zijn, zowel wat betreft locaties als stoepen, zodat kinderen en jongeren ruimte dichtbij huis hebben om te spelen en te sporten.

Internationaal beleid

Child Friendly Cities Network

Child Friendly Cities heeft als doel de gemeenten leefbaarder voor kinderen te maken zoals vastgelegd in het Internationale VN-Verdrag inzake de rechten van het kind. Niet alleen in Nederland, maar ook in andere landen.

Boston Schoolyard Initiative

Het 'Boston Schoolyard Initiative' is een breed programma dat saaie schoolpleinen omzet in actieve speelplekken voor scholen en de gemeenschap om te spelen en te leren.

Onderzoek

Er komt steeds meer onderzoek beschikbaar over de mate van bewegen op de verschillende schoolpleinen. Uit onderzoek van Jantje Beton uit 2011 ([Spelen op het schoolplein : een inventarisatie naar de stand van zaken op Nederlandse schoolpleinen](#)) blijkt dat buitenspelen belangrijk is voor de sociale, cognitieve en motorische ontwikkeling van kinderen. Buitenspelen is een belangrijke vorm van bewegen en draagt hiermee bij aan het tegengaan van overgewicht. Nu zitten kinderen een derde deel van hun pauzetime stil op het schoolplein. In 2014 is er een [update](#) gemaakt.

Kinderen bewegen meer op scholen waar meer ruimte is en sport- en spelfaciliteiten zijn.

Hoewel het voorzieningenniveau relatief hoog is, zijn veel kinderen ontevreden over hun schoolplein: 43 procent vindt zijn schoolplein saai en 60 procent wil meer ruimte voor sport en spel. Daarnaast wil 71 procent van de kinderen meehelpen met de inrichting en onderhoud van het schoolplein. Een derde van de Nederlandse schoolpleinen is na schooltijd niet toegankelijk. In het zuiden van het land is dit zelfs bijna de helft van de schoolpleinen.

Ga naar:

- [Onderzoek rondom waardering](#)
- [Onderzoek rondom groene schoolpleinen](#)
- [Spelen op het schoolplein 2014](#)

Waardering

Hoe waarderen kinderen een schoolplein?

Uit het onderzoek van Nijha Expertisecentrum '[Sporten, spelen en bewegen op het schoolplein: praktijkgericht onderzoek naar de beweegproblematiek op Nederlandse schoolpleinen](#)' (2012) blijken de kinderen de volgende waardering aan de verschillende schoolpleinen te geven:

Waardering schoolpleinen in relatie tot inrichting

Inrichting algemeen

Schoolplein met speeltoestellen	6,6
Schoolplein met sporttoestellen	6,9
Groen schoolplein met natuurlijke elementen	7,1
Andere inrichting	5,7

Inrichting specifiek

Alleen speeltoestellen	5,8
------------------------	-----

Alleen sporttoestellen	6,2
Combinatie speel- en sporttoestellen	6,8
Alleen natuurlijke elementen	7,2
Speel-, sporttoestellen en natuurlijke elementen	7,2
Alleen andere inrichting	4,9

Ook blijkt uit dit onderzoek dat de oppervlakte van het plein en de inrichting van invloed zijn op de ernst van de beweegproblematiek en de waardering van het plein als speelplek. Pleinen met een sportieve of groene inrichting scoren over het algemeen het beste. Deze pleinen worden hoger gewaardeerd en hebben minder te maken met problemen rondom bewegen. Schoolpleinen met enkel speeltoestellen worden het laagst gewaardeerd en kampen met meer problemen.

Over het algemeen kan worden gesteld dat schoolpleinen waar sportvoorzieningen en natuurlijke elementen onderdeel uitmaken van de inrichting betere resultaten boeken.

Voor de oppervlakte is een lineair verband gebonden waarbij de waardering parallel toeneemt aan het aantal vierkante meters. De aanwezigheid van de beweegproblematiek neemt af naar mate het plein over meer oppervlakte beschikt.

Groene schoolpleinen

Uit het onderzoek naar de effecten van groene schoolpleinen op basisschoolleerlingen (Maas e.a., 2013) blijkt dat groene schoolpleinen een meervoudig positief effect hebben. Groene schoolpleinen worden meer gebruikt voor educatieve doeleinden, hebben een positieve invloed op het welbevinden van jongere kinderen (groep 4 en groep 5) op school, en hebben een (klein) positief effect op het concentratievermogen na de pauze van jongens.

Groene schoolpleinen worden significant beter beoordeeld door alle deelnemersgroepen dan grijze schoolpleinen. Leerlingen, ouders, leerkrachten en directeurs zijn meer tevreden over hun schoolplein indien deze groen is.

Het onderzoek 'Verandering van speelgedrag op een groen schoolplein: een casestudie' (Graauw e.a., 2009) toont aan dat er op een groen schoolplein, in tegenstelling tot een grijs schoolplein, anders wordt gespeeld, met name gevarieerder. Op het grijze schoolplein werd voornamelijk gevoetbald. Op het groene schoolplein wordt ook veel gerend, geklommen en gegleden (functioneel spelen).

<http://www.jantjebeton.nl/nieuws/onderzoek/onderzoek-door-derden/>

Portalsite 2016

Gezocht op “pleinen”

Feiten en cijfers	13 7	Hoeveel gezonde schoolpleinen kent Nederland	Gezonde Schoolpleinen 2014	Primair onderwijs
Primair onderwijs	370	Waarom zou ik mijn schoolplein gezond/ beweegvriendelijk inrichten	Argumenten voor een gezond schoolplein	
Primair onderwijs	371	Waar moet ik op letten als ik een gezond schoolplein wil creëren	Tips voor inrichting gezond schoolplein	
Primair onderwijs	372	Hoeveel schoolpleinen zijn er in Nederland	Aantal schoolpleinen in Nederland	Feiten en cijfers
Primair onderwijs	375	Welke erkende interventies kan ik inzetten om mijn speelplein beweegvriendelijk te maken	Interventies voor gezonde schoolpleinen	Erkende interventies
Primair onderwijs	376	Ik wil me graag laten inspireren door andere basisscholen, welke goede voorbeelden zijn er	Inspirerende voorbeelden gezonde schoolpleinen	
Primair onderwijs	377	Welke instrumenten kan ik inzetten bij de creatie van een gezond schoolplein	Instrumenten die helpen bij het inrichten van een gezond schoolplein	
Primair onderwijs	378	Welke fondsen kan ik benaderen voor de (co)financiering van een gezond schoolplein	Fondsen voor financiering gezond schoolplein	
Primair onderwijs	379	Welk landelijk beleid is er ten aanzien van gezonde schoolplein	Rijksimpuls gezonde schoolpleinen	Beleid
Primair onderwijs	380	Welke lokale partijen zijn betrokken bij beleidsvoering rondom gezonde schoolpleinen	Lokaal speelruimtebeleid	Lokaal beleid

Primair onderwijs	381	welke internationale initiatieven zijn er ten aanzien van gezonde schoolpleinen	Internationaal beleid omtrent gezonde schoolpleinen
Primair onderwijs	382	Welke onderzoeken zijn uitgevoerd over de impact van gezonde schoolpleinen en wat zijn de belangrijkste conclusies	(Lopend) onderzoek naar gezonde schoolpleinen; conclusies